

● *Költészet napi beszélgetés Péter Lászlóval*

Hamupipőke bársonyban és ezüstben

Mikor olvasunk mi verset? Mikor idézünk, csak úgy, a hétköznapi beszédbe szöve, mert szép, s mert pontos? Mert képesek vagyunk előhívni a memóriánkból? Mit jelentenek ma számunkra a szavak: a város költője? Juhász Gyula április 6-án halt meg, hatvan évvel ezelőtt. Az idei költészet napja alkalmából róla beszélgettem legjobb ismerőjével, Péter László irodalomtörténésszel.

● *Lehet-e azt tudni, mekkora volt Juhász Gyulának, illetve költészetének a tábora, ismerője a korabeli Szegeden?*

– Nehéz kérdés, hiszen csak a korabeli újságokból szerezhetünk ismereteket, belőlük következtethetünk. Értelmiségiek, szegedi művészek, orvosok, tanárok nyilvánvalóan ismerték és befogadták. Festőbarátai voltak, elsősorban a nagyalföldi piktorok. Váradon Gulácsy Lajos, a makói Esper-sit-ház gyakori vendégei, mint Endre Béla, Tornyai János, Pásztor János, a szobrász Gergely Sándor, Strobl István. Károlyi Lajos volt az egyik legmeghittebb művészbarátja. Ugyancsak Makón ismerte meg Rudnay Gyulát, Vén Emilt. Egyetemi körökben is nagyon becsülték. A Széphalomnak munkatársa volt, ezt Zolnai Béla egyetemi tanár szerkesztette. Azt is figyelembe kell venni, hogy itt meglehetősen nagy jobboldali elkötelezettségű tábor volt, a Szegedi Új Nemzedék és köre. Ismerték őt, de ez azt jelentette, hogy elítélték; „a vörös költő” – így titulálták.

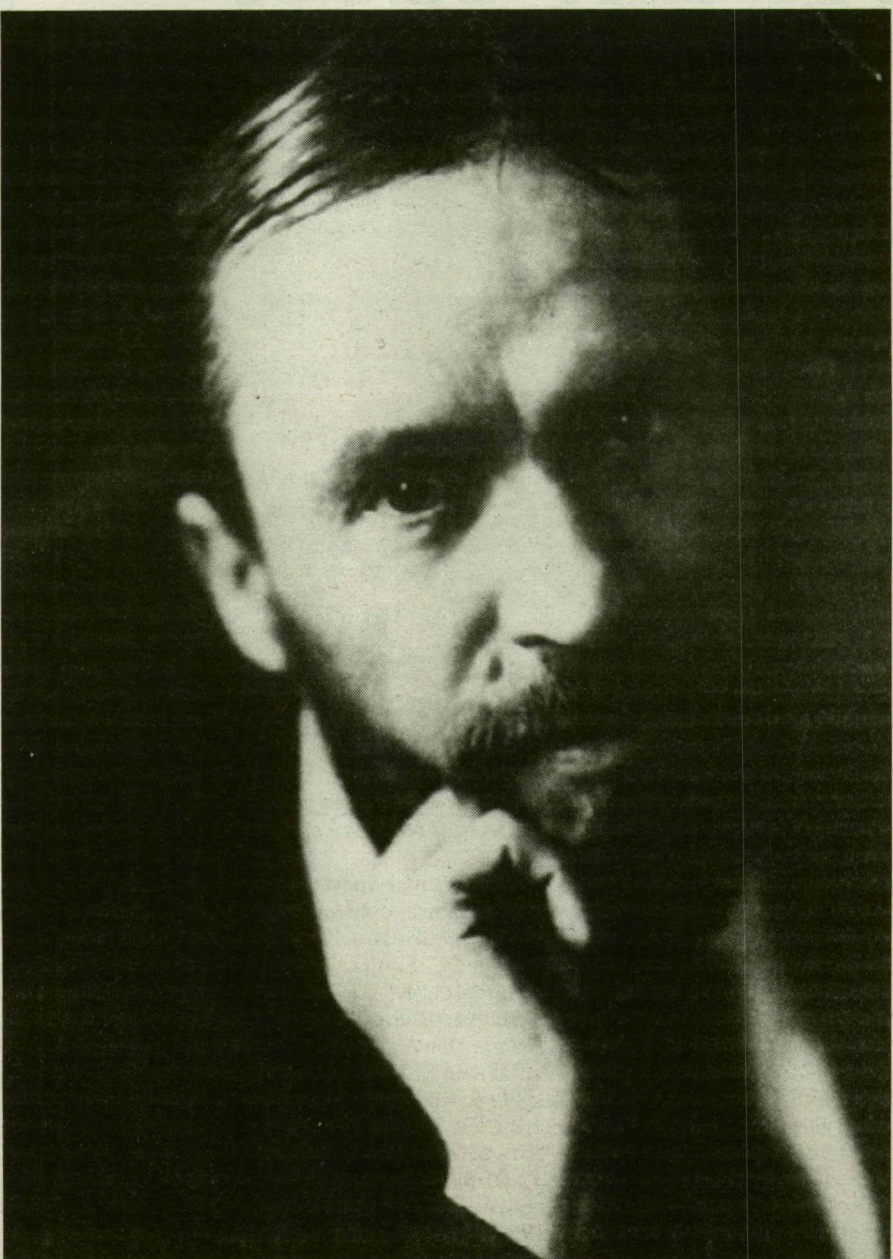
● *Miből éltek a költők?*

– Újságírásból. Tanárkodásból. Juhász Gyula Pesten szeretett volna újságíró lenni, de ez nem sikerült neki: Máramarosszigeten lett tanár. Még Móricz Zsigmond is újságíróskodott. Abból

persze nem tudott volna megélni Juhász Gyula, hogy a Délmagyarországon vezércikkei, versei jelentek meg, de a pesti lapok akkor is jobban fizettek. Leginkább a baloldali orgánukok közölték, mint a Budapesti Napló, a Független Magyarország, a Világ, a háború után a Népszava, elvéve a Nyugat. Magyarországon csak 1945 után jött divatba a függetlenített író, aki abból él, hogy verset, regényt ír...

● *Hogyan jelentették meg a verseket?*

– Újságokban. A mai értelemben vett folyóiratkultúra nem létezett. Viszont a napilapok teljes természetességgel közöltek verseket, ha nem mindig a legelőkelőbb helyen is. Gyakori volt, hogy a hírek élén, amolyan hírfeként állt a vers. És természetesen köteteket adtak ki saját kiadásban maguk a költők, vagy valamely mecénás segítségével. Juhász Gyula első verseskönyvét 1907-ben Balassa Armin Dugonics nyomdájában nyomták Szegeden. Tessék, megmutatom, éppen nálam van, mert óráim volt az egyetemen, és szükségem volt rá. Ma is szép kiállítású könyvnek számít, ahogy a költő írta, a legszebb reneszánsz betűket választotta hozzá a nyomdász. Szürke bársony a kötés, rajta ezüsttel: *Juhász Gyula versei*. Ezért mondhatta róla: „Hamupipőke bársonyban és ezüstben.” A Délmagyarország Hírlap-Nyomdávállalat 1925-ben adta ki a *Testamentum* című kötetét – Pásztor József, a szerkesztő és kiadó az iskolatársa volt. A költő – honoráriumként – 500 példányt kapott a könyvből, úgyhogy valószínűleg ezer példányban nyomták. Ugyancsak újságíró, Magyar László vállalkozása volt a Magyar Téka. 1935-ben adta ki a költő életében megjelent utolsó könyvet: *Fiatalkor, még itt vagyok* címmel. Azután 1940-ben a könyvkereskedő

Juhász Gyula
(Fotó: Gábor Endre, 1923. Petőfi Irodalmi Múzeum)

Szukits László kiadásában látott napvilágot Szegeden az addig ismert verseit tartalmazó könyv.

● *Nem találja professzor úr ellentmondásnak, hogy egy visszahúzódo alkatú ember, mint Juhász Gyula – egyszer csak színgazgató lesz?*

– Ne felejtjük el, hogy akkoriban nem menedzsernek kellett lennie egy színi-

direktornak, mint manapság, hanem széles látókörű, kultúralt, művelt embernek. Juhász Gyula az volt. A színeszek tisztelték a tudását. Már Nagyváradon írt színikritikákat – 1908-tól Sárvári Annát, Gózon Gyulát, Kabos Gyulát is dicsérgette bennük –, és Babitsnak arról lelken-dezett egy levélben, hogy „egészen színházi ember” lett, és az is akar maradni.

Atalanta című daljátékát a következő évben be is mutatták a váradi Szigligeti Színházban, Sárvári Nusi is szerepelt benne. Már akkor föltűnt a költőnek a színésznő szökecsége, de nem Anna vezette a színházhoz, hanem Thália szentélye adta az élményt, amely az Anna-dalok egyik csoportját ihlette. *Várad* című versében írja: „S áldottak a színházi esték, /

Melyek Annát felém vezették.” Egyébként nem egyedül vállalkozott a költő a szegedi színház vezetésére, hanem Baróti József rendezővel, Ocskay Kornél operánekessel, aki fiatalkori barátja volt („az Ipar utcai fiúk” köréhez tartozott Dettre Jánossal, Balázs Bélával, Szőri Józseffel és másokkal együtt).

● *Vajon mennyien lehetnek azok a mai szegedi polgárok, akik büszkék a város költőjére?*

– Fogalmam sincs. Biztosan vannak. Bár az a lírai realizmus, amelyet Juhász Gyula költészete képvisel, ma egyáltalán nem divatos. A lila halandzsza a divat. A posztmodern – úgynevezett – költők, akiket nem vezérlelnek eszmék, mint a 19. század költőit és Juhász Gyulát, nem akarnak senkit és semmit szolgálni, hanem csak „szövegeket” gyártanak.

Mégis meg vagyok győződve róla, hogy Juhász Gyula költészete visszhangzik most is, és majd a harmadik évezredben is. *Milyen volt szökecsége* – olvasák a fiatalok, akik számára embert megrendítő érzés volt és marad a szerelem, tehát akiknek igenis élményük lesz az Anna-vers. Egyébként mintegy hetvenet írt költőnk, és még dupla ennyi máshoz szóló szerelmes verset...

Azért vagyok meggyőződve Juhász Gyula költészetének mai és jövőbeli érvényességéről és hatásáról, mert az embernek a szépség és a boldogság utáni vágya – örök. Abban is bízom, hogy a másik ember iránti szolidaritás sem vész ki az emberből; ezért visszhangzik bennünk örökké, amit „a magyar bánat és az emberi részvét költője” – aki szolgálni akarta a magyarságot és a mindenkori elesetteket – művészi formába öntött.

Sulyok Erzsébet

Baka

két kötete

A költészet napjára Baka István életművének újabb két kötetét veheti kézbe az olvasó. A Jelenkor Kiadó gondozásában megjelenő életműsorozatban *Új élet* címmel Jozsif Brodskij orosz költő verseiből jelent meg egy kötetnyi Baka István fordításában, míg a JATE Kultúrtörténeti Stúdiumok sorozatban a szegedi költő összegyűjtött Puskin-fordításait adták ki.

Baka István két posztumusz fordításkötete jelent meg az idei költészet napja alkalmából. A két kötet két különböző orosz kor egy-egy meghatározó költőjének életművéből válogat. Az egyik a 19. század elején megjelenő, az orosz irodalom első világ-irodalmi zsenijének számító Puskin, a másik az 1996-ban elhunyt, a legújabb orosz irodalomra nagy hatást gyakorló Jozsif Brodskij. A két különböző sorsú, de élettragikumuk és költészetük megújító hatása révén egymás mellé állítható költő verseinek fordítása a Baka-életmű hangsúlyait is kiemeli. Puskin profetikus, az orosz lélek legmélyéről verselő zsenije nem véletlen, hogy a Sztepan Pehotnij-versek szerzőjének fordításában ily szintiszta versbeszédben bomlik ki. Költészeti rokonságra utal az is, hogy a szovjet korszakban meggyötört, majd Amerikába toloncolt Brodskij zsidós iróniával permetező filozofikus szerepversei is, melyek mégis az orosz birodalmi térség erőteréből nyerik energiájukat, olyan metafizikai ráhangoltsággal szólalnak meg magyarul, mintha az istenes Baka-versekkel egy tőről fakadtak volna. Jozsif Brodskij verseinek közreadásával a Jelenkor Kiadó a huszadik századi líra egyik legkülönlegesebb életművét adja az olvasó kezébe. Brodskijt 1972-ben kiutasították a Szovjetunióból; Amerikába költözött, majd 1987-ben irodalmi Nobel-díjat kapott.

S. P. S.

BÁNÓ CALCIUM-KOVAFÖLD KAPSZULA

Calcium- & Kieselerde-Kapseln

Haut-Haare-Nägel
60 Kapseln

A kovaföld fontos szerepet játszik

- a haj minőségének javításában,
- a töredezett köröm erősítésében,
- a bőr állapotának helyreállításában.

A kalcium elengedhetetlen

- a csontok és a fogazat felépítésében.

Természetesen az egészséget

Kapható: gyógyszerárakban és gyógynövényszaküzletekben.

Forgalmazó:

Fahrvitex Kft. Tel./fax: 269-0197

Építetők és Felújítók Áruháza
Szeged, Fonógyári út 24.
Tel.: 321-085

**Kül- és beltéri festés-mázolás
harmadáron!**

Budalakk kül- és beltéri diszperzitek, festékek, lakkok,
zománcok márciusban (készletünk erejéig)

10-40%-os árkedvezménnyel vásárolhatók meg.
ÉS HA MÁR NÁLUNK JÁR – MÁST IS TALÁL!

Megbízónk egy dinamikusan fejlődő magyar tulajdonú
részvénytársaság.
Dél-magyarországi berendezésgyártó érdekelttsége élére

ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓT

keresünk.

Feladata a cég nyereséges és hatékony gazdálkodásának
biztosítása. Ennek feltétele, hogy a piactgazdasági kihívásokhoz rugal-
masan alkalmazkodjon.

Ideális jelöltünk felsőfokú, elsősorban közgazdasági végzettséggel és
legalább 5 éves vezetői gyakorlattal rendelkezik.

A német és/vagy angol nyelv kommunikációs szintű ismerete szükséges!

Az Ön eredményessége hosszú távon biztosítja cége jövőjét és
az Ön egzisztenciáját.

Ha hirdetésünk felkeltette érdeklődését, akkor kérjük, küldje el szakmai
önéletrajzát, diplomamásolatát és fényképét az 1324/97 hivatkozási
számon az alábbi címre:

Simonyi & Tóth Kkt.
1255 Budapest, Pf. 194.
Tel./fax: 214-1286

**Már nemcsak a szemüveg
és a kontaktlencse a megoldás!**

A rövidlátás, túllátás és astigmatizmus javítására a
szemüveg, vagy kontaktlencse mellett, ma már létezik
még egy lehetőség, az **EXCIMER LÉZER**-es szaru-
hártya műtét. A komputervezérelt, igen fejlett techni-
kát képviselő excimer lézerekészülék speciális adottsá-
gainál fogva képes arra, hogy a szem fénytörési hibáit
a szaruhártya vágás és fájdalom nélküli újraformálása
révén megszüntesse, vagy csökkentse. A pácienseknek
a beavatkozás után vagy egyáltalán nem kell szemüve-
get, ill. kontaktlencsét viselni, vagy sokkal kisebb di-
optriára lesz szükségük. A műtét ambuláns jellegű, így
kórházi bentfekvést nem igényel, és mindössze pár
percig tart.

Minden érdeklődőt szeretettel fogad Dél-
Magyarország egyetlen excimer lézeres szakrendelése:

KLIN Szemészeti Rt.
(SZOTE Szemészeti Klinika),
6720 Szeged, Korányi fasor 10-11.
Tel.: 62-455-092 (hétköznapi 8.30-16.00).

MEZŐBANK

MEZŐBANK

MEZŐBANK

MEZŐBANK

MEZŐBANK

MEZŐBANK

MEZŐBANK

MAGÁN-
BANK-
SZÁMLA

MEZŐBANK

Sokoldalú banki szolgáltatás,
amely lehetővé teszi, hogy pénze
mindig biztonságban legyen, ki-
fizetéseit kényelmesen bonyo-
líthassa le, és emellett megtaka-
rított pénze kamatot is hozzon.

Kényére-kedvére,
kényelmére!

FIÓKOK:

Makó, Csanád vezér tér 5. Telefon: (62) 213-414
Szeged, Tisza Lajos krt. 7-9. Telefon: (62) 312-055
Szeged, Tisza Lajos krt. 56. Telefon: (62) 324-611
Szentes, Petőfi u. 1. Telefon: (63) 311-198

**TRADÍCIÓ ÉS
SZAKÉRTELEM**

Korszerű készpénzkímélő eszköz, amely
lehetőséget teremt bankjegykiadó automatán
keresztül történő készpénzfelvételre, illetve
számlaegyenlegének lekérdezésére az ország
mintegy 350 pontján a nap 24 órájában. Ha
Ön már kötött magán-bankszámlaszerződést,
akkor számlájához igényelhet bankkártyát is.

Pénz 24 órában

**STANDARD
ATM
KÁRTYA**

MEZŐBANK